

NATUURTOETS FLORA- EN FAUNAWET

Behoort bij besluit van burgemeester
en wethouders van de gemeente Oss.

d.d. 15 dec. 2015

Namens dezen,

De directeur van de dienst Publiekszaken.

Voor deze,

ZONNEBLOEMPARK TE BERGHEM

ONTWERP-BESCHIKKING

Ing. J.L.A.M. Jacobs.

Teamleider van de afdeling Vergunningen,

Toezicht en Handhaving.

GEMEENTE Oss	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
Datum:	14 september 2015
Dossiernr.:	W 16653

**Natuurtoets Flora- en faunawet
Zonnebloempark te Berghem**

P. Maas

NATUURTOETS FLORA- EN FAUNAWET ZONNEBLOEMPARK TE BERGHEM

In opdracht van Gemeente Oss, juni 2015

© 2015 Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, Culemborg

Ecologisch Adviesbureau Viridis bv
Beesdseweg 3-18
4104 AW Culemborg
Tel: 0345 753 275
Email: info@bureau-iridis.nl
Website: www.bureau-iridis.nl
KvK: 110 557 87
BTWNR: NL 8212 39 119 B01
IBAN: NL46 TRIO 0198 4486 00

Tekst en samenstelling: Pauline Maas, adviseur ecologie
Foto's in rapport: Jan Maassen, veldecoloog
Foto voorblad: Zicht op de zonneboom aan de Weg
van de Toekomst (N329) vanuit het
plangebied te Berghem

Projectnummer: 2015-30
Wijze van citeren: Maas, P., 2015. Natuurtoets Flora-
en faunawet Zonnebloempark te
Berghem. Ecologisch Adviesbureau
Viridis, Culemborg, PRNR-2015-30.

In opdracht van: Gemeente Oss
Contactpersoon: Patrick Megens, projectleider

Status: Definitief, 08-06-2015

Ondertekening: Theo de Jong

Paraaf:

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal (Basis Registratie Topografie Kadaster 2013, tenzij anders wordt vermeld) inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Ecologisch Adviesbureau Viridis is mede om die redenen lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij zo goed mogelijk op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ter zake kundige ecologen, waarborgen wij onze onderzoekskwaliteit. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

Inhoud

1	Inleiding	1	5	Resultaten en effectbeoordeling	9
1.1	Aanleiding en context	1	5.1	Vaatplanten	9
1.2	Onderzoeksvragen	1	5.2	Grondgebonden zoogdiersoorten	9
1.3	Leeswijzer	1	5.3	Vleermuizen	9
2	Plangebied en werkzaamheden	3	5.4	Vogels	10
2.1	Ligging van het plangebied	3	5.5	Vissen	10
2.2	Omschrijving van de werkzaamheden	3	5.6	Amfibieën	11
2.3	Impressie en omschrijving plangebied	4	5.7	Reptielen	11
3	Wettelijk kader en beschermde soorten	5	5.8	Ongewervelde diersoorten	11
3.1	Relevante natuurwetgeving	5	6	Conclusie en advies	13
3.2	Flora- en faunawet	5	6.1	Beantwoording onderzoeksvragen	13
4	Onderzoeksmethode	7	6.2	Mitigerende maatregelen	14
4.1	Literatuuronderzoek	7	6.3	Conclusie en advies	14
4.2	Veldonderzoek	7	7	Literatuur	15
4.3	Analyse	7			

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en context

Gemeente Oss heeft het voornemen om een agrarisch gebied tussen de woonkernen van Oss en Berghem in te richten als park, het zogenoemde “Zonnebloempark”. Ruimtelijke ingrepen kunnen negatieve effecten op beschermde natuurwaarden veroorzaken. Indien strikt¹ beschermde plant- of diersoorten aanwezig zijn worden mogelijk verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden. Om te onderzoeken of dit het geval is, heeft de gemeente Oss daarom Ecologisch Adviesbureau Viridis gevraagd een onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van strikt beschermde plant- en diersoorten doormiddel van een natuurtoets in het kader van de Flora- en faunawet.

1.2 Onderzoeksvragen

Voorliggend rapport geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden om de geplande ruimtelijke ontwikkeling in overeenstemming met de Flora- en faunawet uit te voeren en geeft antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

- Zijn in het plangebied strikt beschermde plant- of diersoorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?

- Ondervinden aanwezige strikt beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?
- Zo ja, is het mogelijk om negatieve effecten op aanwezige soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?
- Is het te verwachten dat het noodzakelijk is om een ontheffing voor de Flora- en faunawet aan te vragen?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het plangebied en de voorgenomen ingreep beschreven. In hoofdstuk 3 is het wettelijke kader met betrekking tot beschermde soorten in Nederland benoemd. In hoofdstuk 4 is de onderzoeksmethode beschreven en vervolgens zijn in hoofdstuk 5 de resultaten van het onderzoek gepresenteerd (inclusief effectenbeoordeling). De conclusie en het advies zijn in hoofdstuk 6 beschreven. Tot slot is een overzicht van de geraadpleegde literatuur in hoofdstuk 7 opgenomen.

---

¹ Onder strikt beschermde plant- en diersoorten wordt in deze rapportage verstaan de soorten die opgenomen zijn in tabel 2 of tabel 3 van de Flora- en faunawet.

2 Plangebied en werkzaamheden

2.1 Ligging van het plangebied

Het plangebied omvat het agrarische gebied tussen de woonkernen van Oss en Berghem. Een deel van het onderzoeksgebied wordt heringericht. Figuur 1 geeft een overzicht van de ligging van het plangebied.

Het plangebied wordt ten noorden begrensd door de Spaanderstraat, ten oosten door de Reutstraat, ten zuiden door de Osseweg en ten westen door de N329 (de Weg van De Toekomst). Ten oosten van het plangebied is de woonkern van Berghem gelegen en ten westen van het plangebied en de N329 de woonkern van Oss. Zowel ten noorden als ten zuiden van het plangebied zijn in agrarische graslanden gelegen.

2.2 Omschrijving van de werkzaamheden

Met name in het meest westelijke deel, parallel aan de N329 zullen werkzaamheden plaatsvinden. Het westelijke deel van het plangebied zal omgevormd worden tot een ecologisch landschap met elementen als wadi's, knuppelpaadjes, vogeluitkijkpunt, bijenhôtels, hop-over voor vleermuizen en verscheidene duikers om het water te verbinden. Ter hoogte van het midden van het plangebied wordt een 'land-art' volume (aarden wal) opgeworpen, met daarop de zogenoemde zonnebloemen (zonnecollectoren). Rondom de wal, die vanuit het oosten in hoogte stijgt in de richting van het westen en de N329, wordt een watergang gerealiseerd ter bescherming van de wal.

Figuur 1 | Globale ligging van het plangebied tussen de woonkernen van Oss en Berghem, het plangebied is met rood omkaderd.

Het oostelijke deel van het plangebied, in tegenstelling tot het westelijke deel van het plangebied, zal haar agrarisch karakter grotendeels behouden. Voor de wandelpaden zal half-verharding worden gebruikt.

2.3 Impressie en omschrijving plangebied

Het grote oppervlak bestaat uit kaal akkerland, waar mais verbouwd wordt. Er zijn weinig natuurlijke begroeiing in het plangebied aanwezig. Houtbegroeiingen zijn voornamelijk langs de randen aanwezig.

Een kleiner stuk akkerland in de zuidwestelijke hoek is in gebruik voor de preiteelt en ligt momenteel braak. Rondom zijn enkele stukken te vinden met natuurlijke begroeiingen. In het noord- en zuidwestelijke deel van het plangebied is, ter hoogte van de Osseweg en de Spaanderweg, de bodem sterk verstoord ten gevolge van de recente aanleg van fietstunnels onder de N329. In het zuidoostelijke deel van het plangebied is een oppervlak agrarisch grasland aanwezig. Een kleiner soortgelijk oppervlak grasland is in de noordwestelijke hoek van het plangebied aanwezig en wordt

geschieden van het plangebied door en nieuw aangelegd fietspad.

De bermsloot langs de N329 aan de westgrens van het plangebied is onlangs (met de ombouw van de N329 tot de Weg van de Toekomst) uitgediept en verbreedt en is momenteel geheel dicht gegroeid met riet. Ter hoogte van de fietsviaducten zijn deze watergangen binnen een latere fase in de haakse richting op de hoofdrichting over een afstand van zo'n 100 meter verlengd. De watergangen zijn nog niet dicht gegroeid met riet en verkeren in een pionierstadium met dichte velden van gewoon sterrenkroos. Het heldere water biedt een zeer geschikt voortplantingsmilieu voor amfibieën. De enige andere permanent watervoerende watergang betreft de watergang van de Reutweg aan de noordrand van het plangebied. Dit is slootje met een dikke weke modderbodem en troebel water. Verder zijn langs de gebiedsgrens en binnen het plangebied droge en droogvallende greppels en kleine slootjes aanwezig.

Foto 1 | Noordwestelijke deel van het plangebied.

Foto 2 | Wegsloot aan de westgrens van het plangebied.

Foto 3 | Zuidwestelijke deel van het plangebied.

Foto 4 | Watergang aan de noordrand van het plangebied.

3 Wettelijk kader en beschermde soorten

3.1 Relevante natuurwetgeving

De natuurwetgeving en het natuurbeleid in Nederland zijn ondergebracht in verschillende wetten en regels. De natuurwaarden in Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten worden beschermd door de Natuurbeschermingswet. Ook buiten deze beschermde gebieden zijn verschillende soorten planten en dieren beschermd door de Flora- en faunawet. Tenslotte bestaat in Nederland de Ecologische Hoofdstructuur, waarvoor de provincies beleid maken.

De voorgenomen ontwikkeling kan mogelijk negatieve effecten op aanwezige strikt beschermde soorten flora en fauna veroorzaken. Het is daarom noodzakelijk te onderzoeken welke strikt beschermde soorten aanwezig zijn in het plangebied en wat de effecten van de ingrepen zijn op deze soorten. Om dit inzicht te verkrijgen is een quickscan in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

3.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is alleen (met uitzondering van de zorgplicht) van toepassing op de in de wet aangewezen beschermde soorten. Dit zijn alle van nature in Nederland voorkomende zoogdiersoorten (met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle soorten amfibieën en reptielen, bepaalde soorten vissen (met uitzondering van soorten van de Visserijwet 1963) en alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten. Bovendien is een aantal planten- en diersoorten aangewezen als zijnde beschermde soorten. De Flora- en faunawet bevat een aantal verbodsbepalingen om er voor te zorgen dat de in het wild levende soorten zoveel mogelijk 'met rust gelaten' worden.

Op 21 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur betreffende Art. 75 van de Flora- en faunawet van kracht geworden. Hierbij wordt onderscheid tussen de soorten aangebracht, waarbij onderstaande drie groepen worden onderscheiden.

➤ *Tabel 1: Algemene soorten*

Voor deze soorten geldt dat voor ruimtelijke ingrepen een vrijstelling wordt verleend. Er hoeft geen ontheffing van Art. 75 van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Wel is op de ingrepen de zorgplicht van toepassing. De zorgplichtbepaling houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende planten en dieren, evenals voor hun directe leefomgeving.

In onderhavige rapportage wordt niet ingegaan op de voorkomende soorten uit tabel 1 van de Flora- en faunawet vanwege de geldende vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen.

➤ *Tabel 2: Overige soorten*

Voor deze soorten geldt dat bij ruimtelijke activiteiten en voor werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud geen ontheffing Art. 75 van de Flora- en faunawet hoeft te worden aangevraagd, mits de activiteiten worden uitgevoerd volgens een door de Minister van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode. Zolang een dergelijke gedragscode nog niet is geformuleerd zijn werkzaamheden met effecten op deze soorten wel ontheffingsplichtig.

De soorten genoemd in tabel 2 van de Flora- en faunawet zijn in feite middelzwaar beschermd. Om de leesbaarheid van de rapportage te bevorderen wordt in de tekst geen verschil gemaakt tussen strikt en middelzwaar beschermde soorten. Beide categorieën worden aangeduid met 'strikt beschermd' omdat zonder gedragscode dezelfde mitigerende maatregelen genomen moeten worden om negatieve effecten op deze soorten te voorkomen. In onderhavig project worden geen werkzaamheden onder een gedragscode uitgevoerd.

➤ *Tabel 3: Bijzondere soorten*

Dit zijn soorten die vermeld staan in bijlagen van de Habitatrichtlijn en alle vogelsoorten. Voor deze soorten geldt dat voor ruimtelijke ingrepen een ontheffing aangevraagd moet worden van Art. 75 van de Flora-

en faunawet. Voor werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud hoeft voor soorten van tabel 3 geen ontheffing Art. 75 van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd, mits de activiteiten worden uitgevoerd volgens een door de Minister van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode.

➤ *Vogellijst*

Alle inheemse vogelsoorten zijn strikt beschermd in het kader van de Flora- en faunawet. Tijdens het broedseizoen zijn ook de nesten van vogels be-

schermd. De Flora- en faunawet kent geen standaard periode voor het broedseizoen. In 2009 is de lijst aangepast met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door zijn beschermd (zie kader). De meeste vogels maken elk jaar een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De wetgever verstaat onder vaste verblijfplaatsen van vogels ook nesten en holtes waar de vogels ook buiten de broedtijd regelmatig verblijven.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele jaar van toepassing zijn. Er worden 5 categorieën onderscheiden:

1. Vogels waarvan de nesten ook buiten het broedseizoen als vaste rust- en verblijfplaats gebruikt worden (voorbeeld: steenuil).
2. Koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw en huismus).
3. Vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar en kerkuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. (voorbeeld: buizerd en ransuil).
5. De volgende vogelsoorten behoren tot deze categorie: vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De nesten van deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

4 Onderzoeksmethode

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen is een toetsing in het kader van de Flora- en faunawet uitgevoerd in de vorm van een quickscan. Hiermee is de ecologische waarde van het gebied doormiddel van een verkennend natuurwaardenonderzoek in kaart gebracht. Zo wordt eveneens het voorkomen van beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet bepaald. Het verkennend natuurwaardenonderzoek omvat zowel een literatuur- als een veldonderzoek. De gebruikte onderzoeksmethode wordt hieronder beschreven.

4.1 Literatuuronderzoek

Bij het literatuuronderzoek is gebruik gemaakt van reeds bekende verspreidingsgegevens van planten en dieren. Deze zijn o.a. afkomstig uit de database van Ecologisch Adviesbureau Viridis. Aanvullend zijn verspreidingsatlassen van verschillende soortgroepen en verscheidene relevante websites geraadpleegd.

Het bronnenonderzoek heeft zich voornamelijk gericht op de aanwezigheid van strikt beschermde soorten zoals broedvogels met jaarrond beschermde nesten (bijvoorbeeld steenuilen) en amfibieën, reptielen, vaatplanten en vleermuizen. De resultaten van het literatuuronderzoek hebben uitgewezen welke beschermde soorten in de omgeving van het plangebied verwacht kunnen worden.

4.2 Veldonderzoek

Naast een literatuuronderzoek heeft Bureau Viridis een veldbezoek uitgevoerd. Dit veldbezoek heeft plaatsgevonden op 15 mei 2015. Het plangebied is

hierbij al lopende onderzocht. Bij het veldbezoek is op basis van geografische ligging, terreingesteldheid en *expert judgement* beoordeeld of in het plangebied beschermde soorten voorkomen. Er is eveneens beoordeeld of voor beschermde soorten geschikte biotopen aanwezig zijn. Dit is gedaan voor de soortgroepen vaatplanten, grondgebonden zoogdiersoorten, vleermuizen, vogels, vissen, amfibieën, reptielen en ongewervelde diersoorten.

Daarnaast is gekeken of aanvullend specialistisch onderzoek noodzakelijk is om de aanwezigheid van soorten en de effecten van de werkzaamheden te kunnen beoordelen.

4.3 Analyse

De uit literatuurstudie en veldonderzoek verkregen verspreidingsgegevens zijn geanalyseerd om na te gaan of bij de uitvoering van de werkzaamheden mogelijk verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden.

Wanneer uit het onderzoek bleek dat strikt beschermde soorten voorkomen is een effectenanalyse opgesteld. In de effectenanalyse zijn de effecten op de aanwezige soorten beschreven. Er is daarbij aangegeven of en hoe negatieve effecten zo veel als mogelijk voorkomen kunnen worden.

In het geval dat negatieve effecten ondanks het nemen van mitigerende maatregelen niet te voorkomen zijn, is het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

5 Resultaten en effectbeoordeling

Hierna zijn de resultaten van het literatuuronderzoek en de veldinventarisatie per soortgroep besproken. Daarbij is per soortgroep een effectenbeoordeling opgenomen, waarin helder beschreven wordt of er negatieve effecten op strikt beschermde plant- of diersoorten te verwachten zijn en, indien van toepassing, of er mitigerende maatregelen mogelijk zijn om deze effecten te voorkomen.

5.1 Vaatplanten

Het plangebied maakt deel uit van terrein in gebruik zijnde agrarisch akkers en graslanden. Het agrarisch grasland is van een monotoon type en wordt gedomineerd door ruw beemdgras en gestreepte witbol. Rondom het plangebied zijn houtwallen aanwezig. Centraler in het plangebied is alleen een uitgedunde houtwal met Amerikaanse vogelkers aanwezig.

In de houtwallen en in en langs de watergangen zijn potentiële groeiplaatsen voor beschermde en bijzondere plantensoorten aanwezig. Tijdens het veldonderzoek zijn echter geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Ze worden ook niet verwacht.

Effectbeoordeling vaatplanten

In het plangebied zijn geen strikt beschermde plantensoorten of geschikte standplaatsen aanwezig. Daarnaast worden dergelijke soorten op basis van de aanwezige bodemgesteldheid en gelet op het algemene karakter van de aanwezige vegetatie in het plangebied niet verwacht.

- *Wegens het ontbreken van strikt beschermde plantensoorten en de aanwezige terreingesteldheid is het uitgesloten dat de ingreep negatieve effecten heeft op strikt beschermde vaatplantensoorten.*

5.2 Grondgebonden zoogdiersoorten

In de directe omgeving van het onderzoeksgebied kunnen enkele algemeen beschermde diersoorten verwacht worden, zoals mol en konijn. Er zijn waarnemingen gedaan van molshopen en konijnen in en rondom het plangebied. Het is te verwachten dat er

verschillende muizensoorten in en rondom het plangebied voorkomen.

Van strikt beschermde diersoorten, zoals das, steenmarter en eekhoorn, zijn in de omgeving waarnemingen bekend. Tijdens het veldonderzoek zijn geen sporen van das, steenmarter of eekhoorn aangetroffen. Het plangebied is door de afwezigheid van geschikte schuilgelegenheid en de ligging van het terrein ook niet geschikt als essentieel leefgebied van deze soorten. Andere strikt beschermde grondgebonden zoogdieren worden op basis van verspreidingsgegevens en het aanwezige biotoop niet verwacht.

Effectbeoordeling grondgebonden zoogdiersoorten

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoorten aanwezig of te verwachten. Het plangebied is door de ligging en het gebruik van het terrein van geen waarde voor strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoorten.

- *Het is uitgesloten dat de voorgenomen ingreep negatieve effecten heeft op strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoorten.*

5.3 Vleermuizen

Bij het gebruik van het landschap door vleermuizen wordt kan onderscheid gemaakt worden in vaste verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Op basis van literatuuronderzoek is het bekend dat er in de directe omgeving van het plangebied vleermuizen kunnen verwacht worden.

In het onderzoeksgebied zijn geen geschikte locaties, zoals holtes in bomen of spouwmuur in gebouwen, aanwezig die als vaste verblijfplaats gebruikt kunnen worden. Het is daarom uitgesloten dat vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in het onderzoeksgebied aanwezig zijn.

Vleermuissoorten maken gebruik van lijnvormige structuren om zich te oriënteren in het landschap en zich zo te verplaatsen langs een vaste vliegroute. Er

zijn in het plangebied geen lijnvormige structuren aanwezig die door de ingrepen aangetast worden.

Gezien de terreingesteldheid en ligging van de onderzoekslocatie is het te verwachten dat vleermuizen de randen van het terrein gebruiken als foerageergebied. Het open kale akkerland is slechts marginaal geschikt om te foerageren. De ingrepen in het plangebied tasten het foerageergebied van vleermuizen niet aan. Doordat er in het plangebied zal worden omgevormd tot een ecologisch landschap met een oplopende wal en omliggende watergang wordt het terrein in de toekomst zeer geschikt voor verschillende vleermuissoorten om te foerageren. Tijdens de uitvoeringsfase is het daarom niet nodig om mitigerende maatregelen te nemen, zoals het uitvoeren van de werkzaamheden buiten de nachtelijke uren, om foeragerende vleermuizen te ontzien. Het omliggende terrein biedt uitstekende uitwijkmogelijkheden om te foerageren.

Effectbeoordeling vleermuizen

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen van vleermuizen aanwezig. Er worden geen ingrepen gedaan waardoor vaste vliegroutes aangetast kunnen worden.

- *Het is uitgesloten dat de ingreep negatieve effecten heeft op vaste rust- of verblijfplaatsen of op vaste vliegroutes van vleermuissoorten.*
- *Het is te verwachten dat door de ingreep het plangebied geschikt wordt als foerageergebied voor verschillende vleermuissoorten.*

5.4 Vogels

In het plangebied is bekeken of jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels aanwezig zijn. In het plangebied ontbreken geschikte bomen en bebouwing voor de vestiging van jaarrond beschermde verblijfplekken van vogels. Er zijn derhalve geen jaarrond beschermde nestplaatsen van vogelsoorten aanwezig in het plangebied. Er zijn wel waarnemingen gedaan van algemene broedvogels zoals merels.

Binnen het plangebied werd een nest van kieviet waargenomen. Kieviten kunnen op het plangebied goed tot broeden komen. Vogelnesten zijn strikt beschermd gedurende de periode dat de nesten in gebruik zijn. In het plangebied kunnen nesten van vogels in bomen en struiken maar ook op de grond en in de oeverzone of slootkant aanwezig zijn. Nesten van vogelsoorten die op de grond broeden, kunnen erg klein zijn.

Effectbeoordeling vogels

Er zijn geen negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden op jaarrond beschermde nesten. Het is echter niet uitgesloten dat vogels tot broeden komen in het plangebied of in de opgaande structuren rondom. Omdat vogelnesten strikt beschermd zijn gedurende de periode dat de nesten in gebruik zijn, moet verstoring van broedgevallen voorkomen worden. Dit kan door de werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen van vogels, bijvoorbeeld door te starten in periode van september t/m januari.

- *Wegens het ontbreken van jaarrond beschermde nesten zijn geen negatieve effecten van de voorgenomen ingreep te verwachten op vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn.*
- *Algemene vogelsoorten kunnen tot broeden komen in en rondom het plangebied en deze vogelnesten zijn strikt beschermd, dit wil zeggen dat zij niet verstoord mogen worden.*
- *Het verstoren van broedvogels kan in dit geval alleen voorkomen worden door te werken buiten de broedperiode van vogels. Dit is de periode van half maart t/m half juli, geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval.*

5.5 Vissen

Rondom het plangebied komen verschillende watergangen voor, waarvan de watergang ten noorden en ten westen van het plangebied permanent watervoe rend zijn. De overige watergangen in of rondom het plangebied bestaan voornamelijk uit ondiepe greppels die vermoedelijk niet permanent watervoerend zijn. Omdat deze greppels regelmatig droogvallen, zijn zij ongeschikt voor vissoorten.

Vanuit de literatuur is het voorkomen van grote modderkruiper en kleine modderkruiper in de omgeving bekend. De watergangen zijn op basis van de biotoop als marginaal geschikt beoordeeld voor grote modderkruiper. Echter is de brede watergang ten westen van het plangebied geschikt voor kleine modderkruipers. Beide watergangen zijn op geschikte locaties bemonsterd met een schepnet om te onderzoeken welke vissoorten aanwezig waren. Er zijn alleen waarnemingen gedaan van tiendoornige en driedoornige stekelbaarsjes.

Effectbeoordeling vissen

Op basis van het uitgevoerde onderzoek is het niet te verwachten dat strikt beschermde vissoorten in de watergangen rondom het plangebied voorkomen. Er is geen aanleiding tot het uitvoeren van een vervolg-

onderzoek naar het voorkomen van strikt beschermde vissoorten, zoals kleine modderkruiper. Er worden geen ingrepen in het plangebied gedaan waarvoor de bestaande watergangen vergraven of gedempt worden. De omliggende watergangen blijven behouden.

- *Er zijn geen negatieve effecten van de voorgenomen ingrepen in het plangebied op strikt beschermde vissoorten te verwachten.*

5.6 Amfibieën

Tijdens het veldbezoek zijn er waarnemingen gedaan van algemeen beschermde amfibieën. Het betrof adulte bastaardkikkers, en daarnaast larven van zowel gewone padden als bruine kikkers.

Het plangebied is ongeschikt als habitat voor strikt beschermde amfibiesoorten zoals rugstreeppad. In de directe omgeving van het plangebied zijn ook geen waarnemingen van deze soorten bekend. Gezien de ligging van het plangebied en de huidige terreingeesteldheid, worden strikt beschermde amfibiesoorten, zoals kamsalamander en rugstreeppad, niet verwacht.

Effectbeoordeling amfibieën

Het voorkomen van strikt beschermde amfibiesoorten is gezien de ligging van het plangebied en de huidige kwaliteit van de aanwezige habitat uitgesloten. Strikt beschermde amfibiesoorten worden op basis van hun huidige verspreiding redelijkerwijs niet verwacht.

- *Het is niet te verwachten dat de ruimtelijke ontwikkeling negatieve effecten heeft op strikt beschermde amfibiesoorten.*

5.7 Reptielen

Gezien geografische ligging en de kwaliteiten van de directe omgeving is het niet reëel om strikt beschermde reptielsoorten in of nabij het plangebied te verwachten.

Effectbeoordeling reptielen

Het plangebied is van geen waarde voor reptielen, het is niet te verwachten dat strikt beschermde reptielsoorten binnen het plangebied voorkomen.

- *Het is uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op strikt reptielsoorten.*

5.8 Ongewervelde diersoorten

Strikt beschermde ongewervelde diersoorten stellen zeer specifieke eisen aan hun biotoop. Gelet op de verspreidingsgegevens en aanwezige habitats is er geen aanleiding om strikt beschermde ongewervelde diersoorten te verwachten.

Effectbeoordeling ongewerveld diersoorten

In het plangebied zijn in het geheel geen geschikte biotopen voor deze soorten aanwezig.

- *Het is uitgesloten dat de voorgenomen ingrepen in het plangebied negatieve effecten heeft op strikt beschermde ongewervelde dieren.*

Foto 5 | Terreinrand met houtwallen.

Foto 6 | Akkerrand met ruigte.

Foto 7 | Berm naast de Ossenweg.

Foto 8 | Rietzwenkgras en echte koekoeksbloem.

Foto 9 | Larven van gewone pad en bruine kikker.

Foto 10 | Watergang bij het viaduct aan de Ossenweg.

6 Conclusie en advies

6.1 Beantwoording onderzoeksvragen

Om na te gaan of door de ruimtelijke ontwikkeling in het plangebied verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet al dan niet overtreden worden, worden de onderzoeksvragen onderstaand beantwoord.

- Zijn in het plangebied strikt beschermde plant- of diersoorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?

Op basis van de resultaten van het uitgevoerde natuuronderzoek is duidelijk geworden dat er geen strikt beschermde vaatplanten, grondgebonden zoogdiersoorten, vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen, vaste vliegroutes van vleermuizen, essentieel foerageergebied voor vleermuizen, jaar- rond beschermde nestplaatsen van vogels, vissen, amfibieën, reptielen of ongewervelde diersoorten aanwezig of te verwachten zijn.

Het is te verwachten dat verschillende vleermuissoorten in de omgeving van het plangebied en direct rondom foerageren. Ook kunnen weidevogels, zoals kievit, en andere algemene broedvogels, zoals merel, tot broeden komen in het plangebied of in de opgaande structuren rondom het plangebied.

- Ondervinden aanwezige strikt beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?

Vleermuizen kunnen in principe verstoort worden, indien er gedurende de nachtelijke uren gewerkt gaat worden op het terrein en het plangebied daarbij verlicht moet worden. Echter zijn er voor foeragerende vleermuizen in de directe omgeving van het plangebied meer dan voldoende uitwijkmogelijkheden en zullen zij daarom geen significant negatieve effecten van de werkzaamheden gedurende de nachtelijke uren ondervinden. Daarnaast wordt het plangebied, door de voorgenomen ingrepen, kwalitatief verbeterd als foerageergebied voor vleermuizen. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen ingrepen in het

plangebied significant negatieve effecten hebben op aanwezige foeragerende vleermuissoorten.

Binnen de begrenzing van het plangebied alsook directe rondom kunnen algemene vogelsoorten tot broeden komen. Indien er bijvoorbeeld weidevogels tot broeden komen in het plangebied, worden zij door de voorgenomen ruimtelijke ingreep en werkzaamheden verstoord. Vogelnesten zijn strikt beschermd gedurende de periode dat de nesten in gebruik zijn.

- Zo ja, is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?

Het verstoren van broedende vogels is altijd in overtreding met artikel 11 van de Flora- en faunawet en moet voorkomen worden. Negatieve effecten op (het broedsucces van) vogels kan worden voorkomen en uitgesloten worden door te werken buiten de broedperiode van vogels. Om negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijk ingreep en de werkzaamheden uit te sluiten, is het daarom in dit kader aan te bevelen om de werkzaamheden uit te voeren buiten het algemene broedseizoen. Het algemene broedseizoen loopt van half maart t/m half juli.

Indien er broedende vogels aanwezig zijn op het moment dat de werkzaamheden worden aangevangen, is het noodzakelijk om de werkzaamheden ter plaatse uit te stellen. Bij aantreffen van een broedgeval in het plangebied moet een rustzone afgezet worden en moet deze locatie met rust gelaten worden tot de jongen zijn uitgevlogen. Het is niet mogelijk de werkzaamheden eerder aan te vangen dan het moment dat aanwezige nesten niet meer in gebruik zijn.

- Is het te verwachten dat het noodzakelijk is om een ontheffing voor de Flora- en faunawet aan te vragen?

Verwacht wordt dat aan alle beschreven mitigerende

maatregelen, om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen, voldaan kan worden. Er zijn in dat geval dan geen negatieve effecten op strikt beschermde plant- en diersoorten aan de orde. Met inachtneming van de beschreven mitigerende maatregelen om negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en werkzaamheden te voorkomen, is het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk.

6.2 Mitigerende maatregelen

Indien de beschreven mitigerende maatregelen in acht worden genomen, is er geen sprake van een overtreding van de Flora- en faunawet. Het betreft de volgende maatregelen:

- het behouden van de omliggende watergangen;
- het werken buiten het algemene broedseizoen van vogels, globaal is dit de periode van half maart t/m half juli;
- indien de werkzaamheden plaatsvinden in de al-

gemene broedperiode, dient vooraf gecontroleerd te worden of er bijvoorbeeld weidevogels op het plangebied tot broeden zijn gekomen:

- deze controle dient door een ter zake kundige ecoloog te worden uitgevoerd;
- bij afwezigheid van broedende vogels, kunnen de voorgenomen ingrepen en werkzaamheden direct aangevangen worden;
- bij aanwezigheid van broedende vogels moet een rustzone worden afgezet en werkzaamheden ter plaatse van het broedgeval uitgesteld worden tot het moment dat het nest niet langer in gebruik is.

6.3 Conclusie en advies

Met inachtneming van de beschreven mitigerende maatregelen, zijn negatieve effecten van de voorgenomen ingrepen en werkzaamheden op strikt beschermde flora en fauna uitgesloten. Een ontheffing van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

7 Literatuur

- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Van Laar, V., Smeenk, C. & Thissen, J.B.M., 1992.
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Uitgeverij KNNV, Utrecht.
- Bijlsma, R.G., 1993
Ecologische atlas van de Nederlandse Roofvogels. Uitgeverij Schuijt & Co, Haarlem
- Creemers, R.C.M. & Delft, J.J.C.W. van, (redactie), 2009.
De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Husting, F. & Vergeer, J., 2002.
Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000
Uitgeverij KNNV, Utrecht.
- Twisk, P., Diepenbeek, A. van & Bekker, J.P., 2010.
Veldgids Europese zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Zoogdierverseniging, 2014
Verspreidingsgegevens van inheemse zoogdieren via www.zoogdierverseniging.nl.